

Het gebruik van de

Quick Scan

in de eerstelijns van de Geestelijke Gezondheidszorg

De introductie van de *Quick Scan* als mogelijke oplossing van de knelpunten binnen de eerstelijnszorg van de Geestelijke Gezondheidszorg

Drs. G.J. Kloens

Oktober 2003

In 2000 verscheen het artikel 'de eerstelijns geestelijke gezondheidszorg in perspectief' (Buitink e.a., 2000). In het artikel worden een aantal knelpunten in de hulpverlening binnen de eerstelijns van de Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ) genoemd. De knelpunten worden door de auteur nader toegelicht en uitgewerkt in een aantal aanbevelingen. De aanbevelingen zijn inmiddels overgenomen door het Ministerie van Volksgezondheid en de vakvereniging LVE (Landelijke Vereniging Eerstelijnspsychologen) en zijn uitgewerkt in een beleidsnota.

In 1997 is in Katwijk de Ichthus Groep opgericht. Een acht-tal vrijgevestigde psychologen werken binnen de eerstelijnspsychologie samen binnen de kernactiviteiten hulpverlening, personal coaching, psychologisch onderzoek, mediation, cursussen en trainingen. In 1998 is gestart met wetenschappelijk onderzoek en het organiseren van postdoctorale cursussen voor psychologen, psychotherapeuten en psychiaters. Op dit moment organiseert de praktijk een cursus psychodiagnostiek van 48 uren en diverse postdoctorale nascholingsdagen. Psychologen worden middels een cursus Quick Scan bijgeschoold in de methoden en technieken van het psychodiagnostisch onderzoek.

In 2001 is in Groningen aan de RUL door drs. G.J. Kloens gestart met een promotieonderzoek met als onderwerp 'psychometrische eigenschappen van enkele vragenlijsten binnen de eerstelijns van de GGZ'. In 2003 zijn de voorbereidingen gestart voor een promotieonderzoek van mw. drs. G. van Duijn. De kennis uit de cursussen en de eerste resultaten van het wetenschappelijk onderzoek waren de basis om een Quick Scan voor de eerstelijns van de GGZ te ontwerpen.

In dit artikel worden in het kort de knelpunten binnen de eerstelijnszorg besproken. Hierna worden enkele aanbevelingen voor het verbeteren van de zorg vermeld. In het kort worden de karakteristieken van de psychologische hulpverlening binnen de eerstelijns besproken. Tenslotte wordt de Quick Scan geïntroduceerd.

Knelpunten hulpverlening eerstelijns GGZ

In het artikel van Buitink e.a. (2000) worden de volgende knelpunten binnen de eerstelijnszorg aangegeven:

- a. een gebrek aan afstemming van zorg tussen de diverse werkers binnen de eerstelijnszorg;
- b. een gebrek aan overleg tussen de diverse werkers binnen de eerstelijnszorg;
- c. een slechte afstemming van zorg tussen de eerste-, tweede- en derdelijnszorg;
- d. een toename van het aantal wachtlijsten in de zorg en de toename van wachttijden in de zorg;
- e. een tekort aan wetenschappelijk onderzoek.

Aanbevelingen hulpverlening eerstelijns GGZ

In het artikel van Buitink e.a. (2000) worden de volgende aanbevelingen gedaan om de zorg binnen de eerstelijns van de GGZ te verbeteren:

- a. het verbeteren van de samenwerking tussen de diverse werkers binnen de eerstelijnszorg. Een gestructureerde samenwerking tussen de huisarts, eerstelijnspsycholoog en algemeen maatschappelijk werker is noodzakelijk;
- b. de consultatie van de tweede lijn door hulpverleners uit de eerstelijnszorg moet worden verbeterd;
- c. de toegankelijkheid van de eerstelijnspsycholoog moet worden verbeterd;
- d. er dient een certificering van zorg binnen de eerstelijnszorg te komen;
- e. meer wetenschappelijk onderzoek is noodzakelijk.

Karakteristieken psychologische hulpverlening eerstelijns

De werkwijze en hulpverlening van de eerstelijnspsycholoog heeft een aantal specifieke kenmerken:

- a. laagdrempelig; geen selectie op grond van cliëntkenmerken;
- b. kortdurendheid van het aantal behandelcontacten;
- c. directe toegankelijkheid voor diagnostiek en behandeling;
- d. klachtgerichte en gestructureerde interventies;
- e. generalistische werkwijze;
- f. doelgerichte diagnostiek;
- g. het gebruik van evidence based behandelmethoden

Het werkveld van de eerstelijnspsycholoog omvat in de meerderheid de behandeling van cliënten met stemmingsstoornissen, relatieproblemen, aanpassingsstoornissen en angststoornissen (*Kloens e.a., zie voor copy onder gedeelte NIP-prijs*).

Introductie Quick scan binnen de eerstelijns van de GGZ

Na een periode van vijf jaren aan voorbereiding introduceert de Ichthus Groep de *Quick scan*. De Quick scan is uitgewerkt in de praktijk voor psychologische hulpverlening en wordt sinds twee jaren als standaard gebruikt in de postdoctorale cursus 'taxatie en psychodiagnostiek binnen de eerstelijns van de GGZ voor eerstelijnspsychologen'. Inmiddels hebben meer dan 400 psychologen de cursus gevolgd. Per jaar ondergaan zo'n 400 cliënten de Quick Scan.

Inhoud Quick scan

In de Quick Scan zijn een aantal onderdelen opgenomen. Het betreffen een taxatiegesprek, de afname van meetinstrumenten voor klachtgebieden, persoonlijkheid, coping en de kwaliteit van relaties. Na het taxatiegesprek en de afname en verwerking van de meetinstrumenten volgt een adviesgesprek. In schema:

Schema 1 Quick Scan

<i>Quick Scan</i>	
Stap 1	Aanmelding
Stap 2	Taxatiegesprek
Stap 3	Afname meetinstrumenten
Stap 4	Adviesgesprek

De inhoud van het onderdeel taxatiegesprek van de Quick Scan is weergegeven in tabel 2.

Schema 2 Inhoud en onderdelen Taxatiegesprek

<i>Quick Scan Taxatiegesprek</i>
*Reden van aanmelding *Klachtenpatroon *Beloop en ontstaansgeschiedenis klachten *Lichamelijke gezondheid *Eerdere behandelingen *Medicatie en intoxicaties *Huidige gezinssituatie *Ouderlijk gezin *Persoonlijke levensgeschiedenis *Sociale relaties en steun *Werk, wonen en vrije tijd, *Hulpvraag en motivatie *Indrukken psycholoog *Hypothesen, analyse en voorlopige diagnose

Voor een efficiënte diagnostiek zal de eerstelijnspsycholoog het niet laten bij een taxatiegesprek. Het gebruik van gestandariseerde, betrouwbare, valide en door de COTAN (Commissie Testaangelegenheden Nederland) met voldoende beoordeelde meetinstrumenten zal de kwaliteit van het behandeladvies en de betrouwbaarheid van de indrukken sterk verhogen. Goed bruikbare en gevalideerde instrumenten leveren een bijdrage in het onderkennen en verklaren van de problematiek. Men krijgt aldus een indicatie over hoe de problemen verholpen kunnen worden. De afname en verwerking van de meetinstrumenten kost weinig tijd. Inmiddels is een geheel computergestuurde verwerking binnen de eerstelijnspraktijk een standaard.

De inhoud van het onderdeel meetinstrumenten van de Quick Scan is weergegeven in tabel 3.

Tabel 3 Quick Scan Meetinstrumenten

<i>Quick Scan</i>	<i>Meetinstrumenten</i>
Klachtgebieden	SCL-90 (Symptom Checklist-90)
Persoonlijkheid	NPST (Negativisme- Psychopathologie- Somatisatie-test)
	NPV (Nederlandse Persoonlijkheden Vragenlijst)
Coping	UCL (Utrechtse Coping Lijst)

De Quick Scan kan op diverse plaatsen binnen het werkveld van de eerstelijns worden ingezet. Hierbij kan men denken aan de psychologenpraktijk, de huisartsenpraktijk of bij de cliënt aan huis. De Quick Scan kan worden afgenomen bij cliënten vanaf 18 jaar. De Quick Scan wordt afgenomen door een eerstelijnspsycholoog, met een affiniteit op het gebied van psychodiagnostisch onderzoek. In principe kan de cliënt binnen een week tot twee weken terecht voor de Quick Scan. Indien noodzakelijk kan de inhoud van de Quick Scan worden uitgebreid met andere meetinstrumenten. De uitslagen van de Quick Scan worden verwerkt in een rapport. Onderdelen van het rapport zijn: bevindingen taxatiegesprek, resultaten meetinstrumenten, conclusie en behandeladvies en aanbevelingen.

De voordelen van de Quick Scan op een rijtje:

- Snel
- Klantvriendelijk
- Goedkoop
- Betrouwbare behandelindicatie/ betrouwbaar advies

Het implementeren van de Quick Scan zal de samenwerking en de afstemming tussen de diverse werkers binnen de eerstelijns van de GGZ sterk kunnen verbeteren. Veel zal afhangen van de snelheid waarmee de Quick Scan kan worden ingezet en de bereidheid tot een afstemming van zorg.

De kosten voor het afnemen van een Quick Scan kunnen worden vergoed vanuit de aanvullende polissen door diverse zorgverzekeraars. U kunt hiervoor contact opnemen met Ichthus Groep (info@ichthusgroep.nl).

Literatuur

Buitink, J.A. (2000). *De eerstelijns geestelijke gezondheidszorg in perspectief; naar een betere samenwerking van en hulpverlening door de huisarts, het algemeen maatschappelijk werk en de eerstelijnspsycholoog*. Utrecht/ Amsterdam: VOG.

Publicaties

Zie: NIP prijs